

Undervisnings- och kulturministeriet

Begäran om utlåtande 5.12.2012

Förslag till statsrådets strategi för främjande av utbildningsmässig jämställdhet

Allmänt

Enligt utvecklingsplanen för forskning och utveckling (Fosu) bereder undervisnings- och kulturministeriet ett åtgärdsprogram för utbildningsmässig jämställdhet. Målet är att minska inlärnings- och utbildningsskillnaderna mellan könen samt minska den socioekonomiska bakgrundens inverkan på deltagandet i utbildning och förbättra ställningen för grupper som har det sämre ställt. Programmet stärker varje individs möjligheter till lärande och till utveckling av kreativitet, kunnande och olika slags begåvning.

I det förslag till strategi som arbetsgruppen berett behandlas utbildningsfrågor i stor omfattning, enligt vårt förmenande på ett bredare plan än vad som skrivits in i utvecklingsplanen om åtgärdsprogrammets innehåll och presenteras ett stort antal åtgärdsförslag.

Enligt förslaget sker den fortsatta beredningen av de åtgärdsförslag som gäller statsandelssystemet delvis inom samma tidtabell som totalrevideringen av statsandelssystemet.

Kommunförbundet anser det vara viktigt att den utbildningsmässiga jämställdheten stärks. Kommunförbundet hoppas att det i sammanhanget också ska beaktas exempelvis möjligheter till stöd för rådgivningar, bibliotek, ungdomsarbete och andra sektorer.

Kommunförbundet påpekar att förslaget innehåller flera åtgärdsförslag som är under beredning eller som har planerats att ska beredas eller utredas enligt regeringsprogrammet och utvecklingsplanen. Sådana är till exempel statsandelsreformen, beredningen av lagstiftning om småbarnsfostran, beredningen av lagstiftning om elev- och studerandevården och revideringen av examenssystemet inom yrkesutbildningen.

Kommunförbundet betonar att vid beredningen av åtgärdsprogrammet ska de riktlinjer för åtgärderna som bestämts i regeringsprogrammet och utvecklingsplanen samt redan inledda beredningar följas och förslag som avviker från dem ska inte läggas fram.

Kommunförbundet anser det vara ytterst viktigt att beredningen av finansieringssystemet sker helt inom ramen för totalrevideringen av statsandelssystemet. Riktlinjer för finansieringssystemet ska inte dras upp i detta åtgärdsprogram.

Enligt förslaget ska strategin för främjande av utbildningsmässig jämställdhet genomföras inom ramen för regeringens rambeslut och det tillhörande basserviceprogrammet.

Kommunförbundet anser det vara en brist att åtgärdsförslagets kostnadseffekter och andra effekter inte specificerats i förslaget och att det inte heller utretts om åtgärdsförslagen ingår i basserviceprogrammet.

Kommunförbundet påpekar att förslaget inte ingår i basserviceprogrammet och basservicebudgeten, trots att det i förslaget konstateras att strategin ska genomföras inom ramen för regeringens rambeslut och det tillhörande basserviceprogrammet.

Kommunförbundet föreslår att det i programmet ska göras en sammanställning av kostnadseffekterna. Av sammanställningen ska framgå de specificerade kostnadseffekterna av respektive åtgärdsförslag och om de ingår i rambeslutet och basserviceprogrammet.

Kommunförbundet påpekar att enligt regeringsprogrammet ska kommunerna få finansiering för nya uppgifter och för ökningen av de nuvarande och en statsandel som är mer än hälften av de verkliga kostnaderna ska anvisas kommunerna. Kommunförbundet kräver att staten ska betala kostnaderna för de nya och de ökade uppgifterna till 100 procent.

Utgångspunkten för förslaget är att utbildningssystemet är avsett för alla och målet är att garantera alla likvärdig tillgång till utbildning på åtminstone andra stadiet.

Kommunförbundet anser att arbetsgruppens ovan nämnda mål är bra och att det är viktigt att identifiera sociala problem. Det väsentliga är att de åtgärder väljs som mest effektivt främjar den utbildningsmässiga jämställdheten med beaktande av våra påpekanden ovan om de olika förslagets ställning i förhållande till regeringsprogrammet, utvecklingsplanen, basservicebudgeten och totalrevideringen av statsandelssystemet samt de redan inledda beredningarna.

De åtgärder som kräver ny lagstiftning kan inte anges i detalj i åtgärdsprogrammet, där varken inverkan av förslagen utretts, kostnadsberäkningar gjorts eller visats att tillräckligt med resurser reserverats för genomförandet av åtgärden.

Kommunförbundet påpekar att det finns bestämmelser om kulturella rättigheter i grundlagen, men att ingen aktör i lag har ålagts ansvaret för att ordna gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning för unga, utan ordnandet är tillståndspliktigt. För att de kulturella rättigheterna ska tryggas och de mål som satts upp i arbetsgruppens utkast ska uppnås borde alla unga ha lagstadgad rätt att genast efter den grundläggande utbildningen få tillträde till examensinriktad utbildning. Det skulle väsentligt stärka de ungas utbildningsmässiga jämställdhet.

Kommunerna borde ha effektivare metoder än i dag att styra unga som slutför den grundläggande utbildningen att fortsätta till examensinriktad utbildning. För att målet ska uppnås borde ansvaret för att ordna gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning för unga ligga hos kommunerna. Förfarandet med tillstånd att ordna gymnasieutbildning borde samtidigt slopas för kommunernas del och nuvarande reglering av den kommunalt anordnade yrkesutbildningen borde slopas för unga som avslutar den grundläggande utbildningen.

Kommuner som är starkare än de nuvarande kommunerna kan också åta sig uppgiften att ordna utbildning på andra stadiet.

Genom att ålägga kommunerna att sörja för gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen för unga stärks också möjligheterna att stödja unga att fullgöra sina studier effektivare än i dag. Kommunerna ansvarar redan nu för välfärdstjänsterna, vilket gör det möjligt att stödja unga på ett övergripande plan och med mångprofessionella krafter. En kommunbaserad utbildning fram till slutet av examen på andra stadiet skulle möjliggöra den bestående lösning för uppnående av den utbildningsmässiga jämställdhet som man också efterlyser i utkastet.

Detta vore en förbättring inte bara för tillgången till utbildning för unga, men också för samhället eftersom onödiga mellanår och stödåtgärder under dem skulle minska. Att stå utanför utbildning genast efter den grundläggande utbildningen försvagar ofta ungas motivation att söka till utbildning senare. Snabbare tillgång till utbildning skulle också tidigare lägga inträdet i arbetslivet.

För att studerande inte ska avbryta sin utbildning är det också viktigt att gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen utgör en läroplansbaserad fortsättning efter den grundläggande utbildningen. Detta bör beaktas i grunderna för läroplanerna och examina.

Utbildning efter den grundläggande utbildningen bör vara tillgänglig för alla unga i form av när-, nät- eller flerformsundervisning. För att de lokala och regionala behoven ska kunna beaktas bör det vara möjligt att utveckla gymnasieutbildningens och yrkesutbildningens utbildningsnät utgående från de utbildnings- och näringspolitiska riktlinjerna och utvecklingsstrategierna i kommunerna och regionerna.

Kommunförbundet betonar att den strukturella utvecklingen inom gymnasieutbildningen och den grundläggande yrkesutbildningen bör vara en del av kommunreformen.

Kommunförbundet framhåller att för att den utbildningsmässiga jämställdheten ska kunna förverkligas är det viktigt att den nuvarande principen om närskolan består: kommunen anvisar eleven en närskola och vid behov kan föräldrarna ansöka om plats i en sekundär skola. Genom fördelningen av resurser och genom sitt ledningssystem ansvarar kommunerna för att skolorna håller en jämn kvalitet så att invånarna kan lita på att kvaliteten på undervisningen är avhängig av skolan.

Det är klart att eleverna har olika förutsättningar och också att en del av inlärningsresultaten förklaras av föräldrarnas sociala ställning. Eleverna kommer till skolan från olika slags bakgrund och med olika förutsättningar och därför bör det satsas på att varje elev: elever med svaga förutsättningar, begåvade elever och elever däremellan bemöts som individer i skolan. Att påverka inlärningsresultaten kräver ett mer individuellt grepp än i dag.

Kommunförbundet betonar att det krävs en tillräckligt allmänt utformad lagstiftning för att utbildningsanordnaren med lokala metoder ska kunna stödja elevernas individuella inlärning samt tillräckligt med resurser för att ordna behövligt stöd. Timfördelningen och läroplansgrunderna inom den grundläggande utbildningen bör vara tillräckligt allmänt utformade för att det ska vara möjligt att inrikta undervisningen inom skolan. Den grundläggande konstundervisningen kunde stödja detta om den binds bättre samman med skolans verksamhet. Jämställdhet baserar sig på att offentliga resurser riktas till utveckling av en offentlig

högklassig grundläggande utbildning så att alla barn får grundläggande utbildning av hög kvalitet i hela Finland.

Kommunförbundet framhåller att det fortfarande är kommunen som ovillkorligen ska besluta om fördelningen av resurser till enskilda skolor eftersom man i kommunen vet hurdana resurser respektive skola behöver. Kommunerna fördelar redan nu tilläggsresurser till skolor om behov föreligger. Grunderna för bestämning av finansieringen för den grundläggande utbildningen ska beredas i samband med totalrevideringen av statsandelssystemet. Finansieringssystemet ska stödja skötseln av den lagstadgade uppgiften och finansieringen ska riktas rättvist till utbildningsanordnarna.

1 Småbarnsfostran

Åtgärd 1 Alla barn ska ha tillgång till förskoleundervisning

Förskoleundervisningen bör bli lagstadgad. I sin nuvarande form är finansieringen av förskole- och grundskoleundervisningen åldersklassbaserad så ändringen skulle inte medföra tilläggskostnader. Förskoleundervisningens karaktär av förberedande utbildning inför grundstadiet kvarstår.

Kommunförbundet förespråkar att man går vidare i frågan enligt riktlinjen i utvecklingsplanen så att frågan utreds innan slutsatser dras.

Åtgärd 2 Innehållen i småbarnsfostran utvecklas

Barnens möjligheter att systematiskt och i rätt tid få tidigt insatt och förebyggande stöd för inläring och utveckling stärks. Principerna för de tre stödnivåerna (systematisk planering, tidigt stöd och tidigt ingripande och betoning av pedagogiskt kunskande) utsträcks till att omfatta dagvården. För att stödja barnets utveckling förbättras utbytet av information mellan barndagvården, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Åtgärderna förutsätter att personalen får fortbildning och kompletterande utbildning.

En verksamhetsmodell som motverkar mobbning främjas inom dagvården.

Inom småbarnsfostran stärks stödjandet av barnens välbefinnande, individuella utveckling och inläring samt möjligheter att tillägna sig beteendemönster och förhållningssätt som beaktar andra personer genom att man tar in innehåll om jämställdhet och genusmedvetenhet i grunderna för planen för småbarnsfostran och i läroplanen för förskoleundervisning.

Det är möjligt att genomföra åtgärderna med de resurser som nu reserverats för utveckling av den allmänbildande utbildningen.

Att införa de tre stödformerna i dagvården på motsvarande sätt som i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen förändrar innehållet i dagvårdsverksamheten och medför tilläggskostnader. Det är inte möjligt att genomföra stödformerna med de resurser som nu reserverats för utveckling av den allmänbildande utbildningen, om inte något tas bort från den allmänbildande verksamheten.

Att stödja barns välbefinnande och ingripa tidigt i problem är ytterst viktigt, vilket man redan nu gör och utvecklar inom dagvården. Tungrodda lösningar som binder resurser till förvaltningen bör undvikas eftersom de resurser kommunerna förfogar över bör kunna styras till vård av barn som sköts av en pålitlig och yrkeskunnig personal.

När det gäller att stödja barnet under uppväxten är samarbetet mellan betydelsefulla aktörer viktigt och sekretessbestämmelser och andra bestämmelser som eventuellt hindrar det bör ses över.

Kommunförbundet påpekar att när det gäller att stödja barnens välbefinnande är samarbetet med föräldrarna eller andra vårdnadshavare av största vikt.

Dessutom förutsätter Kommunförbundet att eftersom beredningen av lagstiftningen om småbarnsfostran nu bara är i begynnelseskedet bör det inte dras upp riktlinjer i frågan.

2 Grundstadium

Åtgärd 3 Stöd för elevens uppväxt, utveckling och inläring

Under 2013 bereds ett förslag för att stödja underrepresenterade grupper delta i morgon- och eftermiddagsverksamhet. I detta sammanhang utreds på vilket sätt och under vilka förutsättningar kommunerna kan åläggas skyldighet att erbjuda morgon- och eftermiddagsverksamhet så att alla elever i årskurs 1–2 och i specialundervisning kan få tillgång till verksamheten om de så vill. Utvidgningen skulle medföra tilläggskostnader på sammanlagt cirka 40 miljoner euro, varav 17,2 miljoner euro för staten och 22,8 miljoner euro för kommunerna. Tilläggskostnaderna kan minskas genom en gradering av avgifterna i enlighet med föräldrarnas tillgångar.

Storleken på undervisningsgrupperna ska bestämmas i lag. Detta genomförs så att det kan verkställas inom de nuvarande ramarna för statsfinanserna.

Undervisnings- och kulturministeriet inleder i samarbete med universitetet ett projekt för att utveckla innehållet i lärarutbildningen (inkl. barnträdgårdslärarna) för att stödja upptäckt av inlärningssvårigheter och ingripande i dem och identifiera köns-segregerad praxis i skolan.

Skolornas nätverk av stödpersonal utvecklas, bland annat genom att man ser till att det finns tillräckligt med speciallärare och skolgångsbiträden med särskilt beaktande av att inlärningsresultaten och inlärningsmetoderna differentieras i ett tidigt skede. Målen beträffande stödpersonalens tillräcklighet beaktas i samband med statsandelsreformen i syfte att trygga en tillräcklig personalstyrka inom de nuvarande ramarna för statsfinanserna.

Kommunerna åläggs skyldighet att erbjuda morgon- och eftermiddagsverksamhet

Kommunförbundet har inget att anmärka mot att morgon- och eftermiddagsverksamheten utreds. I utredningen kunde man granska kommunernas möjligheter att få med de barn i morgon- och eftermiddagsverksamhet som behöver den för att få stöd i sin utveckling.

Utöver kommunerna har för närvarande olika slags idrottsorganisationer och andra organisationer samt församlingar verksamhet som Kommunförbundet anser vara mycket värdefull. De mångsidiga alternativen bör fortfarande finnas kvar.

Enligt Kommunförbundet bör kommunerna också i fortsättningen besluta om morgon- och eftermiddagsverksamheten, liksom också om i vilken omfattning den ordnar verksamhet för elever i årskurs 1–2 och för elever i specialundervisning.

Arbetsgruppens förslag innebär stora kostnadsökningar. Kommunförbundet förutsätter statlig finansiering och en utvärdering av avgiftspolitik i enlighet med förslaget.

Bestämning av gruppstorleken inom grundläggande utbildning

Enligt Kommunförbundet är det inte nödvändigt att i lag fastställa gruppstorleken. Det skulle innebära att ordnandet av undervisningen blir mindre smidigt och att den maximala gruppstorleken alltför ofta skulle komma att tillämpas i praktiken. Nu kan gruppstorleken variera enligt det ämne som undervisas och de studerandes behov.

Om bestämmelser om gruppstorlek tas in i lagen om grundläggande utbildning kommer det att leda till betydligt högre utgifter för kommunerna. För kommunerna handlar det om en ökning på åtminstone flera hundra miljoner euro per år.

Kommunförbundet påpekar att bestämning i lag om gruppstorlek varken följer regeringsprogrammet eller utvecklingsplanen för utveckling och forskning. Enligt vår uppfattning har det inte heller i ramarna för statsfinanserna reserverats pengar för genomförandet av detta förslag.

När man talar om bestämmelser i fråga om gruppstorlek glömmer man ofta bort hur de påverkar lokallösningarna i grundskolorna. Frågan bör också bedömas utgående från vad de föreslagna bestämmelserna skulle innebära för lokallösningar och nya investeringar till följd av större undervisningsgrupper. Särskilt i stads- och tillväxtcentrumen skulle man vara tvungen att utarbeta skolornas investeringsplaner helt utgående från nya grunder.

I Finland har gruppstorlekarna blivit mindre och internationellt sett är de små. I jämförelsen av OECD-länderna hör gruppstorleken i den finländska grundskolan internationellt sett till de mindre i fråga om både åk 1–6 och åk 7–9.

PISA-analyserna 2009 har visat att åtgärder som sätts in för att minska storleken på grupper i allmänhet är dyra och mindre effektiva sett till inlärningsresultaten än investeringar som förbättrar kvaliteten i lärarbete. (OECD: Education at a Glance, 2011.)

Projekt för utveckling av innehållet i lärarutbildningen

Det är viktigt att innehållen i lärarutbildningen utvecklas kontinuerligt så att lärarna har så goda förutsättningar som möjligt att handleda barn-, elev- och studerandegrupper och beakta olikheter mellan individerna. Inom småbarnsfostran bör man vid sidan av barnträdgårdslärares utbildning fästa uppmärksamhet vid innehållet i utbildningen för socionomer vid yrkeshögskolor, eftersom de också har behörighet för uppgiften som barnträdgårdslärare. I daghemmen arbetar också andra personer med barnpedagogisk utbildning. I utbildningen av dessa yrkesgrupper borde också beaktas nämnda innehållsliga utveckling.

Stärkande av skolornas stödpersonal

Kommunförbundet anser det vara viktigt att stödja elevernas lärande och välbefinnande. Den bästa sakkunskapen om detta finns i kommunerna och skolorna där man känner eleverna och elevgrupperna.

Kommunförbundet anser det vara viktigt att lagstiftningen är allmänt utformad så att den ger möjlighet att beakta de lokala behoven och att det finns tillräcklig statlig finansiering för att få nödvändiga resurser.

Åtgärd 4 Finansieringen av grundstadiet och lagstiftningen för verksamheten utvecklas så att de stöder förverkligandet av en utbildningsmässig jämställdhet mellan skolor

De tilläggskostnader som stöd till svagare skolor föranleder kompenseras i tre faser:

– Undervisnings- och kulturministeriet meddelade år 2012 att statsunderstöd på sammanlagt 23 miljoner euro kan sökas för att främja utbildningsmässig jämställdhet.

– I lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet finns bestämmelser om särskilda statsunderstöd enligt vilka statsunderstöd kan beviljas, bland annat för uppnående av utbildningspolitiska syften. Statsunderstödet som år 2013 gäller främjandet av utbildningsmässig jämställdhet blir bestående genom en ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Till lagen fogas en paragraf om särskilda statsunderstöd för främjande av utbildningsmässig jämställdhet på grundstadiet. Finansieringen riktas till utbildningsanordnarna för stöd till de skolor som enligt närområdesindikatorn hör till skolor som är i en sämre situation än genomsnittet i Finland. Närmare bestämmelser om grunderna för statsunderstödet utfärdas genom undervisnings- och kulturministeriets förordning. Resurserna i det statsunderstöd som fördelades år 2012 fördelas utgående från ett nytt moment år 2013. I detta sammanhang görs en bedömning av huruvida resurserna för verksamheten kan utökas senare genom att från statsandelen för grundläggande utbildning frigöra en separat fastställd penningssumma för att fördelas som ett särskilt statsunderstöd.

– Det slutliga målet är att använda indikatorn för skolorna i närområdet som en grund för bestämning av den grundläggande finansieringen i statsandelssystemet. I samband med statsandelsreformen bedöms hur målet ska uppfyllas så att målen i regeringsprogrammet och utvecklingsplanen för utbildning och forskning uppnås.

Finansieringen av de åtgärder inom grundläggande utbildning som främjar utbildningsmässig jämställdhet mellan skolor kräver att anordnarna i hög grad engagerar sig i målet.

Utöver utvecklingen av finansieringen för grundläggande utbildning bör till lagen om grundläggande utbildning fogas en paragraf om främjande av utbildningsmässig jämställdhet enligt följande:

Undervisningsanordnarna ska se till att de skolor får ett tillräckligt stöd som enligt närområdesindikatorn är i sämre ställning än de andra skolorna i området. Närområdesindikatorn består inom respektive skolområde av det relativa antalet invandrare, 30–54-åringarnas utbildningsnivå och arbetslöshetsgraden i området. Undervisningsanordnaren ska följa och med jämna mellanrum bedöma tillräckligheten av de stödåtgärder som avses i denna paragraf som en del av utvärderingen av utbildningen och effekten av den enligt vad som avses i § 21 i lagen.

Enligt Kommunförbundets förmenande är statsandelssystemets centrala uppgift att garantera en tillräckligt stor statlig grundläggande finansiering för ordnande av högklassiga undervisningstjänster.

Statsandelsfinansieringen ska i så stor utsträckning som möjligt vara en finansiering med allmän täckning så att kommunen kan besluta om sina utgifter och inkomster på ett ändamålsenligt sätt utgående från sin ekonomiska planering och sina strategiska beslut.

Det är meningen att totalrevideringen av statsandelssystemet ska genomföras år 2015. Också finansieringssystemet inom den grundläggande utbildningen revideras som en del av totalrevideringen. I det här skedet bör det inte läggas fram några detaljerade förslag om statsandelsreformen.

Det särskilda statsunderstöd som skulle tilldelas skolor med sämre socioekonomisk bakgrund för främjandet av utbildningsmässig jämställdhet får inte tas från de statsunderstöd som är avsedda för den grundläggande utbildningen. Det särskilda statsunderstödet ska hur som helst riktas till undervisningsanordnarna som i enlighet med understödsbeslutet tilldelar skolorna finansieringen. Kommunförbundet påpekar ändå att den grundläggande verksamheten inte ska finansieras med understöden.

Åtgärd 5 Könsegregerad praxis inom småbarnsfostran och på grundstadiet frångås

Högskolorna och Utbildningsstyrelsen integrerar i all lärarutbildning (barträdgårdslärare, klasslärare, ämneslärare, yrkespedagogiska lärare, studiehandledare) och i utbildningen samt den kompletterande utbildningen för läroanstaltsledningen allt mer genussensitiva undervisningsinnehåll och undervisningsmetoder inklusive beaktande av sexuella minoriteter i de pedagogiska miljöerna och skolmiljöerna.

Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen inleder tillsammans med läromedelstillverkarna ett projekt för att avlägsna könsstereotyper som upprepas i läromedlen.

Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen inleder ett utvecklingsprojekt för att stärka en operativ jämställdhetsplanering i läroanstalterna på grundstadiet och på andra stadiet.

Utbildningsstyrelsen skriver in målet för aktivt främjande av jämställdhet i grunderna för den nya läroplanen och anger tydligt definierade metoder för att minska segregationen vid utvecklingen av undervisningsmetoderna och läromedlen och för att främja jämställdheten mellan könen.

Vid revideringen av grunderna för läroplanerna för småbarnsfostran integreras jämställdhets- och genusmedvetenhet allt mer i dem.

Kommunförbundet förespråkar att jämställdhet mellan könen och genussensitivitet beaktas allt mer i lärarutbildningen och i undervisningsinnehållen. Kommunförbundet påpekar att innehållen i fråga också ska ingå i all yrkesutbildning som gäller pedagogik och utbildning. I till exempel det pedagogiska arbetet inom småbarnsfostran finns det också andra yrkesutbildade personer än barträdgårdslärare.

Kommunförbundet anser det vara viktigt att man i detta sammanhang beaktar att jämställdheten mellan könen i utbildningen också dryftas i samband med revideringen av jämställdhetslagen som är under beredning. En fråga är jämställdhetsplanen. Planeringsskyldigheter i olika lagar och verksamhetsskyldigheter som är kopplade till dem belastar kommunernas verksamhet i onödan.

För närvarande har kommunerna omkring 80 lagstadgade planeringsskyldigheter. Kommunförbundet föreslår att planeringsskyldigheterna som kommer från olika lagar ska sammanställas när kommunallagen revideras och då blir det målinriktade planeringsarbetet en mer kontrollerad del av kommunens övergripande strategi och ledning.

3 Hur elever som slutför grundskolan placerar sig i fortsatta studier

Åtgärd 6 Stöd till elever som slutför grundstadiet att fortsätta till andra stadiet

Som en del av ungdomsgarantin har antalet platser inom den grundläggande yrkesutbildningen utökats i områden där det, sett till ungdomsåldersklassen, finns färre platser än i andra områden. Samtidigt ändras grunderna för elevantagningen i enlighet med målen för ungdomsgarantin så att alla som avslutar grundstadiet har bättre förutsättningar att komma in på utbildning på andra stadiet.

År 2014 kan man följa upp effekterna av ungdomsgarantin då det nya antagningssystemet fungerar i full skala. I detta sammanhang bedöms om det finns skäl att vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa att alla unga får tillgång till utbildning.

Möjliga åtgärder som vidtas i detta skede efter bedömningen är

– subjektiv rätt för unga som avslutar grundstadiet till utbildning på andra stadiet eller

– förlängning av läroplikten i slutet av studierna med ett år

Den subjektiva rätten skulle förbättra ungas möjligheter att söka till utbildning eller till annan verksamhet som är lämplig i den aktuella livssituationen.

En förlängning av läroplikten skulle inte innebära att den grundläggande utbildningen blir längre utan att de förberedande och orienterande utbildningarna inför utbildningen på andra stadiet blir obligatoriska. En period med handledd verksamhet under ett år skulle erbjudas dem som inte annars sökt till andra stadiet.

Alternativ 1. Subjektiv rätt att börja på andra stadiet

Alla som avslutar grundstadiet skulle antas till utbildning på andra stadiet om de så vill. Kommunerna skulle ansvara, såsom det föreslås i samhällsgarantigruppens mellanrapport, för styrning till utbildning av de elever som inte fått en studieplats i vårens gemensamma ansökan.

Huvudregeln skulle vara att de unga som blir utan studieplats styrs till grundläggande yrkesutbildning för unga eller till förberedande och orienterande utbildning inför utbildningen på andra stadiet. Anordnarna av yrkesutbildning skulle automatiskt få statsandel för de unga som avslutar grundstadiet och som söker till grundläggande yrkesutbildning, inklusive förberedande och orienterande utbildningar. I praktiken skulle det innebära att regleringen av antalet studerande inom den grundläggande yrkesutbildningen slopas i sin nuvarande form för dem som avslutar grundstadiet och att statsandelen riktas till anordnaren automatiskt enligt studerandeantal och studieområde. Regleringen av tillstånd att ordna utbildning skulle utvecklas så att för elever som avslutar grundstadiet regleras bara studieområden och för de övriga både studieområden och antal. Modellen sporrar utbildningsanordnarna att försöka hitta de elever som avslutar grundstadiet eftersom det också påverkar den finansiering anordnaren får. Rätten skulle inte ge fritt tillträde till vilket som helst studieområde. Åtgärden kan genomföras inom ramen för det nuvarande utbildningsutbudet.

Alternativ 2. Förlängning av läroplikten

Läroplikten skulle förlängas i slutet av studierna med ett år. En förlängning av läroplikten innebär inte att den grundläggande utbildningen blir längre, utan att de förberedande och orienterande utbildningarna inför utbildningen på andra stadiet blir obligatoriska för dem som inte sökt till annan utbildning.

Förlängningen av läroplikten skulle gälla hela åldersklassen, också dem som på eget initiativ söker till fortsatt utbildning efter grundstadiet. Detta har konsekvenser bland annat för bekostandet av läromedel för hela åldersklassen året efter grundstadiet, för ersättandet av rese- och boendekostnader och för följderna om läroplikten inte fullgörs. I praktiken förutsätter en förlängning av läroplikten med ett år också att subjektiv rätt skapas för utbildning på andra stadiet, dvs. de åtgärder som anges i alternativ 1. Läromedelskostnaderna under ett år, det ökade studieutbudet och de ökade transportskyldigheterna skulle

för ett år ge upphov till ett behov av tilläggsanslag på uppskattningsvis omkring 100 miljoner euro, varav 50 miljoner till staten och 50 miljoner till kommunerna; utgående från antagandet att kostnaderna delas jämt mellan staten och kommunerna eftersom det är fråga om en ny funktion.

Kommunförbundet föreslår att beredningen ska fortsätta utgående från alternativ 1.

Åtgärd 7 Förberedande och orienterande utbildningar förenhetligas

I övergångsskedet mellan grundläggande utbildning och utbildning på andra stadiet utformas en tydlig helhet av förberedande och orienterande utbildning inom vilken de unga på ett kontrollerat sätt kan göra individuella val enligt sin förmåga och sina mål. Det är sannolikt ändamålsenligt att den förberedande utbildningen och utbildningen i träningssyfte för gravt handikappade kvarstår som en egen helhet. Samarbetet mellan den förberedande och den orienterande utbildningen och det uppsökande ungdomsarbetet stärks och klarhet skapas i arbetsfördelningen så att de effektivt stöder övergången till fortsatta studier. Samarbetet mellan utbildningsanordnarna och verkstäderna utvecklas allt mer från pedagogiska utgångspunkter och verkstadsverksamheten stärks som en väg till fortsatta studier.

Kommunförbundet understöder att unga som avslutar den grundläggande utbildningen ska få tillträde till examensinriktad utbildning och att studierna inom den stärks.

Kommunförbundet anser att den nuvarande utbildningen under övergångsskedet efter den grundläggande utbildningen i regel är ändamålsenlig.

Den förberedande utbildningen för invandrare före yrkesutbildningen bör gälla unga invandrare.

Kommunförbundet understöder inte att verkstäderna blir en del av utbildningssystemet. Verksamheten i verkstäderna följer ungdomslagen. Däremot är kopplingen mellan skolväsendet och verkstäderna mycket viktig. Kommunförbundet anser det vara viktigast att de ungas rätt till utbildning stärks och att undervisningsinnehållen ses över så att de bättre än nu tillgodoser behoven och förmågan hos alla unga som fullföljt den grundläggande utbildningen. Man ska inte lösa innehållsliga problem i utbildningen genom att bygga upp nya strukturer.

4 Samarbete på andra stadiet

Åtgärd 8 Servicekapaciteten på andra stadiet stärks och samarbetet mellan yrkesutbildningen och gymnasiet fördjupas allt medan deras särdrag och karaktär kvarstår oförändrade

Undervisnings- och kulturministeriet utreder under vilka förutsättningar man inom den allmänbildande utbildningen och yrkesutbildningen kan ha ett närmare samarbete också mellan olika huvudmän. I utredningen granskas framför allt hur lärarresurser och lokaler kan utnyttjas gemensamt.

Enligt Kommunförbundet kunde förutsättningar skapas för närmare samarbete i kommunerna och dessa erfarenheter kunde utredas systematiskt. Kommunerna bedriver redan nu samarbete och funderar på olika slags lösningar för undervisningen. Genom att undersöka erfarenheterna närmare kunde man få information om vilket slags samarbete som är nyttigt. De båda utbildningsformerna har egna lagstadgade uppgifter och arbetsfördelningen är tidsenlig. På statlig nivå bör ut-

vecklingen av de båda utbildningsformerna och de riksomfattande målen sätts upp separat. I egenskap av utbildningsanordnare ansvarar kommunerna för att de uppställda målen nås och fastställer utifrån behoven i sitt område hur de ordnar och organiserar utbildningen och var verksamhetsställena ska vara belägna så att servicen kan garanteras. Det är naturligt att avgörandena om samarbetet fattas på lokal nivå i enlighet med behoven och möjligheterna i området. Kommunförbundet påpekar att utbildningsanordnarna redan nu har en lagstadgad skyldighet till ömsesidigt samarbete inom sitt område. Samarbetet kan omfatta också andra utbildningsstadier än det andra stadiet.

Åtgärd 9 Byte mellan gymnasiet och yrkesutbildningen underlättas

Unga som avslutar grundstadiet och väljer mellan yrkesutbildning och allmänbildande utbildning är redan i ett tidigt skede tvungna att fatta beslut som påverkar hela livscykeln. Ibland visar sig valet vara fel och i värsta fall avbryter den unga utbildningen och är en lång tid helt utan utbildningsplats. Inom finansieringssystemet skapas bättre förutsättningar att samtidigt fullgöra yrkesutbildning och gymnasieutbildning och att byta mellan de olika utbildningarna på andra stadiet. Behovet att ändra lagstiftningen beträffande den övriga verksamheten bedöms.

Enligt Kommunförbundet är det viktigt att unga har flexibla möjligheter att välja ändamålsenliga studier från olika utbildningsformer.

Kommunförbundet anser det vara viktigt att man vidareutvecklar erkännandet och identifieringen av kunnande så att det blir mer enhetligt och fungerande än för närvarande. På så sätt kan studerande utnyttja också det de lärt sig under avbrutna studier och undvika att studera samma saker flera gånger. Man bör gå till väga på samma sätt om examina avläggs efter varandra.

5 Gymnasiet

Åtgärd 10 Utveckling av studiehandledningen i gymnasiet

Handledningen inom gymnasieutbildningen utvecklas så att den pilotverksamhet som pågår inom gymnasieutbildningen utsträcks till att omfatta hela Finland, åtgärden kräver inte tilläggsfinansiering. Under år 2013 bedömer man om det går att i gymnasielagen ta in en rätt till personlig studiehandledning.

Handledningen av elevernas livskompetens stärks genom utveckling av ett interventionsprogram som främjar de ungas färdigheter i livskompetens. Programåtgärdernas effekter undersöks. De kan finansieras med nuvarande resurser.

Den kompletterande utbildningen för lärare och handledare planeras att stödja könstypiska ämnesval och fortsatta studievägar.

Kommunförbundet understöder spridning av god praxis och anser det vara viktigt att kommunerna i egenskap av utbildningsanordnare också i fortsättningen kan besluta om sina verksamhets sätt i enlighet med de lokala behoven. Det är inte motiverat att utsträcka verksamheten enligt pilotprojektet som stöds med statlig projektfinansiering till hela landet så att den blir förpliktande för kommunerna.

Kommunförbundet påpekar att gymnasiestuderande redan enligt gällande lagstiftning har rätt till personlig studiehandledning (22 § i gymnasielagen, 2 § i gymnasieförordningen och grunderna för läroplanen s. 18). Handledningsarbetet omfattar också jämställdhetsperspektivet. Innan förslaget går vidare bör de gällande normerna ses över och därefter

bör det göras en bedömning om det finns ett eventuellt ändringsbehov med beaktande av de utbildningspolitiska riktlinjer statsrådet redan stakat ut och finansieringen av reformerna.

Kommunförbundet påpekar att det i förslaget inte har utretts på vilket sätt det föreslagna interventionsprogrammet ska genomföras. Därför är det inte möjligt att ta ställning till det i det här skedet.

Stöd till könsatypiska ämnesval och fortsatta studievägar är välkommet. Kommunförbundet påpekar att utbildningen och den tillhörande handledningen ändå har en begränsad inverkan för det är fråga om en omfattande samhällelig fråga.

Åtgärd 11 Tillgången till regional gymnasieutbildning tryggas

Graderingsgrunderna för beräkning av statsandelarna för gymnasieutbildningen justeras. Den regionala tillgången på gymnasier tryggas.

Kommunförbundet konstaterar att riktlinjerna för finansieringen av utbildningen bör stakas ut som en del av totalrevideringen av statsandelssystemet. Också i glest befolkade områden bör det finnas tillgång till utbildning.

Åtgärd 12 Förbättrad tillgång till gymnasieutbildning

Undervisnings- och kulturministeriet rekommenderar att utbildningsanordnarna avstår från de gränser för medeltal som på förhand fastställts för enskilda gymnasie- läroanstalter.

Kommunförbundet anser att det är värt att utreda förslaget.

Åtgärd 13 Könsssegregerad praxis avlägsnas i gymnasierna

I de nya läroplansgrunderna för gymnasiet skriver Utbildningsstyrelsen in målet att aktivt främja jämställdheten och anger tydligt definierade metoder för att minska segregeringen vid utvecklingen av undervisningsmetoder och läromedel och för att främja jämställdheten mellan könen.

Kommunförbundet anser det vara viktigt att utbildningen för sin del har en positiv inverkan på främjandet av jämställdheten och minskningen av segregering. I 10 § 2 mom. i gymnasielagen finns bestämmelser om befogenheten gällande innehållet i läroplansgrunderna. Enligt momentet är det målen och de centrala innehållen som bestäms genom läroplansgrunderna, inte detaljerade åtgärder. Kommunförbundet anser det vara viktigt att grunderna för läroplanerna bereds med beaktande av fullmakten anknytning till den.

6 Yrkesutbildning

Åtgärd 14 Stöd för lärande i arbetet

Yrkesutbildningen utvecklas så att arbetsförlagd utbildning tillämpas mer än för närvarande i utbildningen för unga.

Kommunförbundet understöder denna tanke. När arbetsplatsförlagd utbildning används bör man sörja för att det finns ett utbud av tillräckligt högklassiga platser. Dessutom bör det beaktas att konjunkturväxlingarna påverkar tillgången på platser för arbetsförlagd utbildning.

Åtgärd 15 Alternering mellan läroanstalter och läroavtal

Finansieringen och styrningen av yrkesutbildningen utvecklas så enskilda studerande allt mer flexibelt kan alternera mellan utbildning i läroanstalter och läroavtalsutbildning. Hinder för läroavtal med flera arbetsgivare avlägsnas. I utvecklingsarbetet beaktas försöket med ungdomsgaranti för utveckling av läroavtalsutbildningen för unga.

Kommunförbundet understöder tanken på att utveckla alternering mellan utbildning i läroanstalter och läroavtalsutbildning. Framför allt kunde systemet 2 + 1 (2 år i läroanstaltsbaserad utbildning och det tredje året i läroavtalsutbildning) utvecklas.

Åtgärd 16 Individualisering av undervisningsmetoder och innehåll

Målen, innehållen och undervisningsmetoderna inom yrkesutbildningen vidareutvecklas i relation till de studerandes individuella inlärningsförutsättningar: Användningen av praktiskt inriktade undervisningsmetoder som utgår från arbetslivet stärks, integreringen och branschinriktningen i examensdelar (gemensamma ämnen) som kompletterar yrkeskunnandet i de egentliga yrkesstudierna utökas, tillräckliga handlednings- och stödtjänster säkerställs, liksom också specialundervisning så att de studerande som behöver mera stöd och handledning har möjlighet att avlägga examen.

Valfriheten när det gäller examensdelar (gemensamma studier) som kompletterar yrkeskunnandet utökas så att utbildningsanordnaren utgående från det lokala och regionala arbetslivets och individernas behov och förutsättningar friare än för närvarande kan besluta om sitt utbud av examensdelar som kompletterar yrkeskunnandet och också om befrielse för individen från vissa examensdelar. Om en person befrias från några av examensdelarna bör möjlighet beredas för personen att senare avlägga delen i fråga.

Enligt Kommunförbundet är det viktigt att innehållet i studierna utvecklas. Det är väsentligt att säkerställa en fortsatt läroplansbaserad kontinuitet i den grundläggande yrkesutbildningen för unga allt från grundskolan till grundläggande yrkesutbildning. Examina planeras så att de tillgodoser de olika arbetslivsområdenas kompetensbehov, trots att ungdomarna i slutskedet av den grundläggande utbildningen är 16 år. Deras kunskaper, färdigheter och mognad för yrkesstudier ska beaktas vid planeringen av studieinnehållen.

I princip kan förslaget om ökad valfrihet när det gäller examensdelar som kompletterar yrkeskunnandet understödas, men reella färdigheter till fortsatta studier ska säkerställas för de studerande som vill fortsätta sina studier i högskolan.

Åtgärd 17 Könsegregeringen inom yrkesutbildningen minskas

Den kompletterande utbildningen för lärare och handledare planeras att stödja en genusmedveten undervisning och handledning, i synnerhet könsatypiska ämnesval och fortsatta studievägar.

Stöd till könsatypiska ämnesval och fortsatta studievägar är välkommet.

Åtgärd 18 Avläggande av hela examen stöds

I samband med utvecklingen av examensmoduler inom yrkesutbildningen för unga beaktas situationen för de unga som riskerar att marginaliseras och även möjligheten att avlägga en del av examen per gång. De ungas slutliga mål bör ändå alltid

vara att avlägga hela examen och studierätten ska alltid omfatta hela examen. De unga skulle, under en separat fastställd tidsperiod, ha subjektiv rätt att efter att ha avlagt en del av examen avlägga den resterande delen senare.

Enligt Kommunförbundet är den föreslagna utvecklingen med moduler på sin plats. Det är ändå nödvändigt att se till att alla eller så många som möjligt avlägger examen i sin helhet även om man ibland arbetar och utvecklar sitt kunnande på annat sätt. För att saken ska behandlas som en del av helheten bör detta avgöras i den arbetsgrupp som för närvarande bereder revideringen av examensstrukturen.

7 Högskolor

Åtgärd 19 Högskoleutbildningens examensstruktur ses över

Undervisnings- och kulturministeriet utreder tillsammans med intressegrupperna om det med tanke på förändringarna i arbetslivet och branschstrukturen samt den utbildningsmässiga jämställdheten finns förutsättningar att utnyttja internationell högskolepraxis i främjandet av utbildningsmässig jämställdhet. Redogörelsen av arbetsgruppen för revidering av utbildningsstrukturerna, som tillsatts av undervisnings- och kulturministeriet, blir klar i slutet av januari 2013.

Möjligheterna till undervisning på högskolenivå utökas också utanför examensinriktad utbildning.

Kommunförbundet förespråkar att man för att främja jämställdheten utreder god internationell praxis.

Om det görs ändringar/revideringar i den nuvarande examensstrukturen på högskolenivå är det viktigt att se över examensstrukturen inom hela utbildningssystemet, också utbudet av examina på andra stadiet, tillsammans med högskoleutbildningen.

Utöver examensinriktad utbildning bör det också i allt större omfattning finnas ett utbud av kompletterande utbildning för vuxna.

Åtgärd 20 Antagningen av studerande utvecklas

Undervisnings- och kulturministeriet utreder tillsammans med högskolorna vilka möjligheter det finns att övergå till två ansökningsomgångar och två grupper som inleder studier åtminstone på vissa utbildningsområden under året.

Utredningspersonen i åtgärd 23 får i uppgift att utarbeta ett förslag också om de metoder genom vilka invandrarnas ställning kan förbättras vid antagningarna av studerande så att andelen invandrare ökar bland högskolestuderandena. Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar utgående från utredningspersonens arbete år 2013 konkreta åtgärder tillsammans med högskolorna för att förbättra tillgången till högskoleutbildning för underrepresenterade grupper.

Kommunförbundet påpekar att när det gäller utvecklingen av antagningen av studerande till högskolorna finns det ett förslag i utvecklingsplanen för utbildning och forskning, nämligen förslag 108, av vilket det åtminstone inte direkt framgår att avsikten är att utöka antalet ansökningsomgångar.

Det är ändamålsenligt att ordna flera ansökningsomgångar under läsåret, till exempel i samband med tentamenstillfällena, så att kostnaderna för verksamheten inte ökar. Flexibla ansökningar innebär snabbare

tillträde till studier då de sökande inte behöver vänta till följande år, vilket möjliggör en snabbare studiegång.

Kommunförbundet understöder att invandrarnas ställning i högskolornas antagning av studerande utreds.

Åtgärd 21 Utveckling av information och marknadsföring

Undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen effektiviserar informationen om högskoleutbildningen och kunskaperna om de möjligheter utbildningen ger, särskilt till befolkningen med invandrarbakgrund.

I sin marknadsföring och rekrytering av studerande ska högskolorna bättre beakta underrepresenterade grupper.

Kommunförbundet anser att förslagen är viktiga.

Åtgärd 22 Stödet och tillgången till undervisning främjas

Högskolorna utökar särskilt i början av studierna stödet till studerande med invandrarbakgrund, i synnerhet genom att öka utbudet av kurser i de inhemska språken.

Högskolorna säkerställer att det finns tillräckligt med studiepsykologtjänster för de studerande. För att förbättra tillgängligheten tar högskolorna i stor omfattning i bruk de rekommendationer som utarbetats för att säkerställa ostörda studier och ostörd undervisning.

Att tillhandahålla studiepsykologtjänster är inte numera en lagstadgad skyldighet för utbildningsanordnaren. Studenthälsovården och den allmänna hälso- och sjukvården tillhandahåller tjänsterna för studerande. Genomförandet av förslaget innebär tilläggskostnader för högskolorna. Erfarenheterna från yrkeshögskolornas SHVS-försök bör utnyttjas i de fortsatta utredningarna om saken.

Åtgärd 23 Deltagandet i utbildning av grupper som är underrepresenterade i yrkeshögskolestudier främjas

Undervisnings- och kulturministeriet inleder tillsammans med yrkeshögskolorna ett utvecklingsprojekt för att identifiera och eliminera omedvetet diskriminerande strukturer och förfaranden i högskolornas antagningar av studerande.

Undervisnings- och kulturministeriet tillsätter en utredningsperson som under år 2013 utarbetar ett förslag om hur högskolorna inom utbildningsområden som gäller pedagogik och socialt arbete (socioonom, barnträdgårdslärare, klasslärare, ämneslärare, speciallärare, studiehandledare, socialarbetare, psykolog) ska kunna öka andelen av det underrepresenterade könet bland de studerande och examinerade, antingen genom att ge dem extra poäng eller genom kvoter. Genom att förbättra de båda könen möjligheter att få tillträde till det pedagogiska området får barn och unga en bredare uppfattning om samhället och arbetsmarknaden och den vägen minskar segregationen.

I sitt arbete ska utredningspersonen granska underrepresenterade gruppers medverkan i högskoleutbildning också i ett bredare perspektiv och lägga fram förslag om hur deras medverkan i utbildningen kunde utökas framför allt genom utveckling av antagningarna. Utvecklingen av antagningen bör granskas särskilt med tanke på lagen om grundläggande utbildning och jämställdhetslagen.

Högskolorna satsar mer än förr på en jämställdhetsplanering som utvecklar deras verksamhet i enlighet med vad jämställdhetslagen förutsätter. Undervisnings- och

kulturministeriet ber att högskolorna rapporterar jämställdhetsplanernas resultat, konkreta åtgärder för att främja den utbildningsmässiga jämställdheten och kvinno- och genusforskningens situation år 2014.

Kommunförbundet har inget att anmärka mot förslaget.

8 Vuxenutbildning

Åtgärd 24 Stöd till invandrare som passerat läropliktsåldern att fullgöra grundstadiet

Den offentliga finansiering som anvisats för grundläggande utbildning för invandrare som passerat läropliktsåldern justeras så att finansieringen motsvarar de verkliga kostnaderna. Undervisnings- och kulturministeriet bereder regeringens proposition under 2013.

Åtgärden medför tilläggskostnader på uppskattningsvis 5,4 miljoner euro, varav 2,7 miljoner euro för staten och 2,7 miljoner euro för kommunerna.

Förslaget gäller bara finansiering för ordnandet av undervisningen. Kommunförbundet anser det vara ytterst viktigt att undervisningen för dem som passerat läropliktsåldern fortfarande är en uppgift som baserar sig på kommunens prövning. Om kommunen åtar sig att sköta uppgiften bör kostnaderna för den ersättas till fullt belopp, liksom i den grundläggande utbildningen för närvarande. Förslaget uppfyller inte skrivningen i regeringsprogrammet att staten ersätter mer än hälften av de faktiska kostnaderna för nya och utökade uppgifter som tilldelas kommunerna.

Åtgärd 25 Antagningarna av studerande och tillstånden att ordna utbildning utvecklas

Grunderna för antagning av studerande till grundläggande yrkesutbildning som förbereder för fristående examina och utbildning som förbereder för yrkes- och specialyrkesexamen utarbetas så att de som inte har examen efter grundstadiet får extra poäng i antagningen. Grunderna för antagningen skulle gälla yrkesinriktad vuxenutbildning som finansieras med statsandel.

I enlighet med samhällsgarantigruppens förslag är man i färd med att utveckla antagningen av studerande så att endast de som inte har en examen på andra stadiet skulle omfattas av den gemensamma antagningen. Förnyelsen kommer att göra det lättare för dem som är utan examen att få en studieplats. Samtidigt bör man se till att det finns ett tillräckligt utbud av grundläggande yrkesutbildning som förbereder för fristående examina för dem som inte omfattas av den gemensamma ansökan.

Genom att förbättra regleringen av tillstånden att ordna utbildning sörjer man för att det finns tillräckligt med utbildning som förbereder för fristående examen för dem som inte söker i den gemensamma antagningen.

Kommunförbundet anser det vara bra att förnyelsen av antagningen har genomförts. Kommunförbundet fäster uppmärksamhet vid möjligheterna förbättras för studenter att bli antagna till yrkesinriktad utbildning.

Det är ändamålsenligt att beakta behoven och sätten att revidera antagningen av studerande till yrkesinriktad vuxenutbildning, efter att den arbetsgrupp som förbereder examensstrukturen inom yrkesutbildningen har lagt fram sitt förslag.

Åtgärd 26 Underrepresenterade grupper studier och individualisering av studier stöds genom finansiella metoder

I samband med revideringen av finansieringen för yrkesinriktad vuxenutbildning: Den yrkesinriktade vuxenutbildningen får ett eget pris per enhet och en egen beräkningsgrund som beaktar vuxenutbildningens särdrag. I grunden för bestämningen av statsandelen beaktas anordnarens finansiering som en förhöjande faktor utan att antalet studerande som inte har examen efter grundstadiet beaktas. Målet är att genomföra förslaget kostnadsneutralt inom ramen för den nuvarande finansiering som anvisas till den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Staten sörjer för en tillräckligt stor andel av finansieringen av priset per enhet för den yrkesinriktade vuxenutbildningen så att avgifterna för de studerande inte blir ett hinder för de underrepresenterade grupperna. Det bör bedömas under vilka förutsättningar det går att i den yrkesinriktade tilläggsutbildningen minska den så kallade personalutbildningens andel av den totala finansieringen.

Enligt Kommunförbundets uppfattning bör den grundläggande yrkesutbildningen för vuxna och den yrkesinriktade tilläggsutbildningen sammanställas i en tydlig helhet och utbildningen för unga i en egen helhet, vilka också får separat finansiering. Bilaga 1.

Åtgärd 27 Examensstrukturen inom yrkesinriktad vuxenutbildning utvecklas med tanke på jämställdheten

Som en del av revideringen av examensstrukturen inom yrkesutbildningen granskas strukturen inom den yrkesinriktade tilläggsutbildningen i ett utbildningsmässigt jämställdhetsperspektiv så att man bedömer ställningen och genomförandeformerna för de examina som i regel inte gäller dem som avlagt examen på högst andra stadiet.

Kommunförbundet har inget att anmärka mot förslaget.

Åtgärd 28 Den öppna högskolan utvecklas

Undervisnings- och kulturministeriet utarbetar tillsammans med högskolorna målen för utveckling av den öppna högskolan på så sätt att en mindre del av de studerande skulle bestå av studerande som har avlagt högskoleexamen. I samband med det utreds möjligheterna att i högre grad utnyttja den så kallade öppna studievägen som en examensinriktad utbildning. I arbetet beaktas förnyelserna i universitetens antagningar av studerande, och särskilt vilka studievägar de som avlägger sin första högskoleexamen kommit och vilka vägar de övriga studerande kommit?

Kommunförbundet anser det vara viktigt att möjligheterna till mångsidig utbildning kvarstår och att dessa används effektivt med goda resultat. Detta åtgärdsförslag kan ha beröringspunkter med åtgärdsförslag 19, så förslagen bör bedömas parallellt.

Åtgärd 29 Tillgången till kompletterande utbildning främjas

Som en del av nämnda grupparbete utarbetas förslag om hur möjligheterna ska säkerställas på alla områden och för alla högskoleutbildade att få kompletterande utbildning av god kvalitet.

Kommunförbundet har inget att anmärka mot förslaget.

9 Revidering av lagstiftning om olämplighetsfrågor i fråga om studierätt (Sora)

Åtgärd 30 Uppföljning av lagstiftningen om olämplighetsfrågor i fråga om studierätt (Sora)

Genomförandet av lagstiftningen om olämplighetsfrågor när det gäller studierätt och inverkan av den följs upp och bedöms med tanke på tillgången till studier för studerande som behöver särskilt stöd och handledning.

Kommunförbundet har inget att anmärka mot förslaget.

10 Elev- och studerandevård

Åtgärd 31 Fungerande studerandevård säkerställs

Inom studerandevården bör tyngdpunkten förskjutas från korrigerande till förebyggande arbete. I de lagstadgade planerna för studerandevård ska utbildningsanordnarna planmässigt inrikta sin verksamhet på tidigt ingripande och på användning av förebyggande åtgärder tillsammans med kommunernas social- och hälsovårdsväsende. Planernas kvalitet och funktionsduglighet ska bedömas två år efter att lagen trätt i kraft.

Rådet för utbildningsutvärdering gjorde på uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet år 2009 en utvärdering av hur studerandevården inom yrkesutbildningen fungerar. Motsvarande utvärdering görs på nytt efter att den nya lagen varit i kraft i två år. I utvärderingen utreds bland annat tillgången på studenthälsovårdstjänster och psykologi- och kuratorstjänster, hur de lagstadgade planerna för studerandevården (välfärdsplanerna) fungerar och hur studerandevården påverkar fullföljandet av studier.

Utkastet till regeringens proposition om revideringen av lagstiftningen om studerandevård är nu ute på remiss. Kommunförbundet lägger fram sin syn på förslagen i utkastet i ett utlåtande.

11 Studerande som behöver särskilt stöd och handledning

Åtgärd 32 Tillgången till elev- och studerandevårdstjänster tryggas

Den lokala tillgången till elev- och studerandevårdstjänster säkerställs; kan genomföras med nuvarande resurser. Verksamheten i statens specialskolor stärks i form av läro- och vägledningscenter som har i uppgift att sprida kunnskap till elever som studerar i närskolor för att stödja elever som får allmänt, effektiverat och särskilt stöd.

Se föregående punkt.

Åtgärd 33 Specialundervisningen inom yrkesutbildningen utvecklas

Finansieringssystemet inom yrkesutbildningen utvecklas så att det beaktar de individuella behoven hos studerande som behöver särskilt stöd och handledning och ett behövligt stöd för lärande och för sysselsättning. Möjligheterna att beakta sysselsättningen av studerande i specialundervisning utreds som en del av den resultatbaserade finansieringen.

Specialundervisningen, studerandevårds- och handledningstjänsterna (bl.a. studiehandledning och psykolog- och kuratorstjänster) utvecklas så att de bättre beaktar också de studerandes behov av särskilt stöd.

Kommunförbundet påpekar att genomförandet av finansieringen på det sätt som anges i förslaget är svårt eftersom de studerandes individuella behov varierar i hög grad. Uppmärksamhet bör hellre läggas vid en till-

räcklig grundläggande allmän finansiering från staten så att resurser kan anvisas i enlighet med behoven.

Åtgärd 34 Specialundervisningen för vuxna utvecklas

I vuxenutbildningen bör behovet av särskilt stöd för vuxna beaktas när det gäller att genomföra individuella studievägar, flexibla studier och arbetslivsbaserade examina. Lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning ändras i enlighet med målet.

Stödd läroavtalsutbildning utvecklas som ett alternativ för studerande som behöver särskilt stöd och handledning. Med hjälp av stödd läroavtalsutbildning sporras också arbetsgivare att sysselsätta personer med partiell arbetsförmåga.

Finansieringssystemet inom den grundläggande yrkesutbildningen och tilläggsutbildningen utvecklas så att det beaktar de individuella behoven hos studerande som behöver särskilt stöd och handledning och ett behövligt stöd för sysselsättning. Statsandelen till utbildningsanordnaren höjs utgående från sysselsättningen av de studerande i specialundervisning. Man bör utreda hur den yrkesinriktade tilläggsutbildningen för handikappade kan utökas och möjligheter till livslångt lärande skapas för dem. Handikappades deltagande i fristående examina för vuxna främjas i synnerhet i yrkesexamina och i utbildning som förbereder för dem.

Kommunförbundet föreslår att innan man fattar beslut ska behoven och målen för den yrkesinriktade specialundervisningen utredas.

Kommunförbundet påpekar att riktlinjer för finansieringen inte ska dras upp för dessa åtgärder eftersom det arbetet utförs i samband med totalrevideringen av statsandelssystemet.

12 Mot ett genusmedvetet arbetsliv

Åtgärd 35 Inledning av ett nationellt samarbetsprojekt

I samarbete med undervisningsförvaltningen, arbets- och näringsförvaltningen, arbetslivets organisationer och läroanstalterna och högskolorna utarbetas ett program för att minska yrkesrelaterade könsföreställningar. Programmets styrgrupp är rådet för arbets-, utbildnings- och näringsärenden och det står i nära interaktion med regeringens övriga arbetslivsprojekt, särskilt projektet för arbetslivsutveckling och lika-lönsprojektet.

Kommunförbundet har inget att anmärka mot förslaget.

FINLANDS KOMMUNFÖRBUND

Tuula Haatainen
Vice verkställande direktör

Anneli Kangasvieri
Direktör, undervisning och kultur

BILAGA Förslag till utveckling av examenssystemet

Tutkintojärjestelmän kehittämisehdotus

